

UNIVERSITETET I
NORDLAND

Bacheloroppgave i barnevern

SA205S

«Barnevernet ... barnevernet er mine foreldre»

Kandidatnummer: 116 & 117

Vår 2014

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	1
1.1 PROBLEMSTILLING	2
1.2 UTILSIKTET FLYTTING	3
1.3 SAMARBEID	4
1.4 TIL BARNETS BESTE?	5
1.5 FOSTERHJEMSAVTALEN	6
1.6 FOSTERHJEM	7
2.0 METODISK TILNÆRMING	9
2.1 VALG AV METODE	9
2.2 VALG AV INFORMANTER	9
2.3 ETISKE VURDERINGER	10
2.4 INTERVJUET	11
2.5 FREMGANGSMÅTEN I UNDERSØKELSEN	11
2.6 ANALYSEPROSESSEN	12
3.0 TEORI	13
3.3 KOMMUNIKASJONSTEORI	13
3.1 SOSIALPSYKOLOGISK PERSPEKTIV	14
3.2 ROLLETEORI	14
5.0 ANALYSE	16
5.1 ROLLEAVKLARING	16
5.2 «MATCHER DU OSS?»	19
5.3 «BARNEVERNET FATTER VEDTAK I HUE OG RÆVVA»	21
5.4 OPPFØLGING OG VEILEDNING	24
6.0 AVSLUTNING	30
LITTERATURLISTE	32
VEDLEGG	34

EN TAKK

Vi ønsker å benytte anledningen til å vise vår takknemlighet til våre informanter som viste oss velvillighet og bidro med nyttig informasjon gjennom egne erfaringer og opplevelser. Vi ønsker også å rette en takk til vår veileder Janne Iren Breimo Paulsen for konstruktive og gode tilbakemeldinger underveis i vår bacheloroppgave.

1.0 INNLEDNING

Temaet vi har valgt for vår bacheloroppgave har i den siste tiden fått mye oppmerksomhet i media. Det dreier seg om flytting av barn og unge i fosterhjem.

I august 2012 ventet 264 barn i Norge på å bli plassert i fosterhjem. Av disse var det 142 barn som hadde ventet på en plassering i over seks uker (Krf.no). Elisabeth Backe-Hansen refererer til Westermarck, Hansson og Vinnerljung (2008) i sin rapport (2009), studie viser til at nærmere 60-80 % fosterplasserte ungdommer med alvorlige atferdsvansker og emosjonelle vansker blir utilsiktet flyttet. Backe-Hansen viser også til at i løpet av de to første årene er det størst risiko for utilsiktet flytting (Backe-Hansen 2009. s. 12-13). Vi vet at det er gjort undersøkelser på dette temaet og at det foreligger flere rapporter (Backe-Hansen 2009, Havik 2007, Backe-Hansen, Havik og Grønningsæter 2013). Det kan være ulike grunner til utilsiktet flytting, men fokuset i denne oppgaven vil være på utfordringer ved en fosterhjemsplassing og hvordan en arbeider for å motvirke utilsiktet flytting av ungdom i fosterhjem.

Vi vil i vår oppgave analysere vårt empiriske materiale i lys av det sosialpsykologiske perspektivet med utgangspunkt i rolleteorien, vi vil også belyse empirien vår gjennom kommunikasjonsteorien (Lauvås og Lauvås 2009). Det første vi gjør er å presentere vår problemstilling, for så å presentere Backe-Hansens (2009) beskrivelse av utilsiktet flytting og hva som kan forårsake utilsiktet flytting. Videre avklarer vi begrepet samarbeid, og ser på utfordringer knyttet til et samarbeid. Vi skal også gjøre rede for begrepet barnets beste, da dette er nødvendig og et sentralt prinsipp som det skal tas hensyn til når en fosterhjemsplassing skal vurderes. I enhver fosterhjemsplassing skal det inngås en såkalt fosterhjemsavtale mellom barnevernet og det respektive fosterhjemmet. Avtalen er lovpålagt og sier noe om forventninger og forpliktelser og danner innholdet i en fosterhjemsplassing (Sundt 2011). Avslutningsvis i innledningen har vi valgt å gi en beskrivelse av hva fosterhjem er, de ulike typer fosterhjem, samt relevante lover og paragrafer for plassering og omsorgsovertakelse.

Fosterbarn, barn og ungdom vil bli brukt om hverandre, ettersom både barn og ungdom er fosterbarn.

1.1 PROBLEMSTILLING

Som nevnt i innledningen foreligger det forskningsrapporter som sier noe om hvordan fosterforeldre og fosterbarn opplever fosterhjemprosessen, og på hvilke måter det arbeides for å forhindre utilsiktet flytting (Backe-Hansen 2009, Havik 2007, Backe-Hansen, Havik og Grønningsæter 2013).

Med utgangspunkt i de foreliggende rapportene har vi valgt å ta for oss arbeidet omkring og utfordringer knyttet til fosterhjemsplasseringer. For å få et større innblikk og en bedre forståelse av hva en fosterhjemsplassering innebærer, så vi det som hensiktsmessig å gå i dybden på hvordan de involverte partene arbeider i en plasseringsprosess. I tillegg undret vi oss over hvordan de ulike partene arbeider for å motvirke utilsiktet flytting av ungdom i fosterhjem.

Problemstillingen vi har valgt å belyse er:

«Hvilke utfordringer kan det være ved en fosterhjemsplassering og hvordan kan en arbeide for å motvirke utilsiktet flytting av ungdom i fosterhjem?»

1.2 UTILSIKTET FLYTTING

Gjennom undersøkelser, søk i bibliotek og på Internett fant vi en rapport som er utarbeidet av Elisabeth Backe-Hansen, som er forsker ved Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (Nova 2009). Tittelen på rapporten er: «Hvordan motvirke og forebygge utilsiktet flytting fra fosterhjem?»

Backe-Hansen har i sin rapport utarbeidet en beskrivelse på hva hun mener utilsiktet flytting er:

«Utilsiktet flytting fra fosterhjem innebærer at en plassering avsluttes uten at den er planlagt, og gjerne skjer plutselig og uforutsett. Som oftest antar vi at slike flyttinger har negative virkninger for barn og unge» (Backe-Hansen 2009, s.10).

Vi har valgt i vår oppgave å ta utgangspunkt i Backe-Hansens beskrivelse av utilsiktet flytting og hva det innebærer. Backe-Hansen bruker denne betegnelsen til fordel for betegnelser som «brudd» eller «avbrudd», som kan oppfattes som negativt ladet. Hun velger å bruke utilsiktet flytting, fordi hun mener det ivaretar at flyttingen skjer på et tidspunkt hvor det ikke var meningen (Backe-Hansen 2009).

I noen tilfeller kan det være at barnet selv ønsker å flytte eller bytte fosterhjem. Årsakene kan være mange men et godt eksempel er hvis ungdommen har fått tilbud om skoleplass ett annet sted. Samtidig kan en annen årsak til flytting være at ungdommen mistrives i fosterhjemmet og ønsker flytte til tross for barnevernets motsatte anbefaling. Dette regnes også som utilsiktet flytting, men disse kan håndteres og bearbeides slik at prosessen ikke påfører ungdommen ekstra belastning (Backe-Hansen 2009, s.11). Det er mest aktuelt å se på utilsiktet flytting i forhold til langtidsplasseringer, *«det vil si plasseringer som skal vare over noen år, store deler av eller mesteparten av oppveksten til et barn eller en ungdom»* (Ibid.).

Meningen med en langvarig fosterhjems plassering bør være at fosterbarnet føler seg verdsatt og ønsket, samtidig som barnet skal kunne føle seg trygg på at han eller hun kan få bo i fosterhjemmet så lenge barnet selv har behov for det. Det er ønskelig at fosterbarnet har en videre tilknytning til fosterhjemmet i overgangen til å bli selvstendig. Kortsiktige plasseringer vil være midlertidige og det vil derfor forekomme flere flyttinger enn ved langtidsplasseringer (Backe-Hansen 2009).

Backe-Hansen har kommet frem til ulike forhold hun mener kan være rimelige årsaker til utilsiktet flytting. En av årsakene hun legger størst vekt på er atferd og egenskaper hos fosterbarnet, noe som igjen kan gi store utfordringer til fosterforeldrene. Utfordringene kan en se i sammenheng med at det er ønskelig å øke kompetansen til fosterforeldrene slik at de er bedre rustet til å håndtere utfordrende situasjoner knyttet til atferdsproblematikken hos barnet (Backe-Hansen 2009). «*Det har vært vanlig å anta at atferdsvansker for fosterbarnets del øker risikoen for utilsiktet flytting*» (Ibid., s.15).

I en fosterhjems plassering er det naturlig at barnevernstjenesten og fosterforeldre oppretter et samarbeid så lenge barnet er plassert. Relasjonen som oppstår mellom fosterforeldre og barnevernstjenesten er ikke alltid like harmonisk og kan derfor by på utfordringer for begge parter. Barnevernstjenesten må forholde seg til de juridiske rammene og aktørene rundt en fosterhjems plassering. I tillegg kan det forekomme utskiftninger av saksbehandlere, av ulike årsaker, som igjen kan påvirke samarbeidet mellom de involverte (Backe-Hansen 2009). Vår oppgave har fokus på samarbeidet som oppstår mellom de involverte partene i arbeidet for å motvirke utilsiktet flytting, noe denne rapporten sier lite om.

1.3 SAMARBEID

Samarbeid kan defineres som samspill, kompaniskap og det å arbeide sammen. Begrepet samarbeid blir hyppig brukt i det daglige og er satt sammen av begrepene samordning, samarbeid og samhandling. Vi har valgt å bruke samarbeid og tverrfaglig samarbeid som samme begrep (Glavin og Erdal 2013).

For å kunne vurdere hvordan et barn har det, er de ulike instansene som arbeider med barnet avhengig av et godt velfungerende samarbeid. På denne måten vil de kunne danne seg et mer helhetlig inntrykk av barnets situasjon. De forskjellige instansenes kompetanse og kunnskap, samt opplysninger vil kunne bidra til å utvikle en felles forståelse om hva som er viktig å foreta seg i forhold til barnets situasjon. Et samarbeid har fokus på forebygging gjennom helhetlig tenkning og forståelse. Helhetsforståelse er et ord som brukes flittig i mange

sammenhenger og gir utgangspunkt for en fornuftig funksjons- og arbeidsdeling (Glavin og Erdal 2013).

I et samarbeid kan man støte på hindringer og utfordringer som kan vanskeliggjøre samarbeidet. Fagpersoner og instanser kan ha ulike rutiner, vaner og forventinger til et samarbeid, i tillegg kan motstridende målsettinger overfor målgruppa gjøre et samarbeid utfordrende (Glavin og Erdal 2013). For å utvikle et godt samarbeid kreves det innsats fra flere hold. Det er viktig at en er trygg i eget fag og det forutsetter forankring av kompetanse i teoretiske og praktiske fag. Felles problemforståelse er en viktig faktor for at samarbeidet skal fungere/lykkes. Dersom det er ulik forståelse av hva problemet er, kan det resultere i ulik målsetting (Glavin og Erdal 2013).

Samarbeidet kan oppfattes som meningsfylt når en jobber mot et felles mål. Samtidig som en får muligheten til å se de andres perspektiver og selv får en opplevelse av å føle seg nyttig. Dette kan føre til økt kompetanse og kunnskapsnivå hos instansene (Glavin og Erdal 2013).

1.4 TIL BARNETS BESTE?

I en fosterhjems plassering er det barnevernet som vurderer om fosterforeldrene har de nødvendige forutsetninger for å kunne ivareta det enkelte barns særlige behov. Disse behovene inngår i vurderingene om hva som er til barnets beste. Barnevernloven legger eksplisitt til grunn at barnets beste skal være utgangspunkt for de beslutninger som blir fattet. Barnets beste er altså et overordnet prinsipp som legger avgjørende vekt på hva som er barnets beste. Det legges herunder vekt på å gi barnet god og stabil voksen kontakt og kontinuitet i omsorgen (Barnevernloven § 4-1). Det er ikke gitt hva som er barnets beste, men det debatteres på mange arenaer og i ulike sammenhenger. Hensynet til barnets beste er rettslig underordnet de øvrige inngrepskriteriene og vilkårene i barnevernloven. Prinsippet om barnets beste blir en realitet når det innebærer at hensynet til barnets beste går foran hensynet til samfunnet eller foreldrene ved alvorlige atferdsvansker (Bunkholdt og Sandbæk 2011).

Det biologiske prinsipp er en uskreven paragraf og er en av grunnverdiene i samfunnet vårt. Gjennom FNs barnekonvensjon sikrer det biologiske prinsipp barnets rett til å bli kjent med og få omsorg fra sine foreldre. Konvensjonen åpner samtidig for at barna kan skilles fra sine

foreldre dersom de ikke gir *god nok* omsorg eller er til skade for barna (Bunkholdt og Sandbæk 2011). Det biologiske prinsipp står sterkt ved at det skal mye til før et barn blir flyttet ut av hjemmet. Barnevernloven legger opp til at det først og fremst skal foretas eller vurderes forebyggende tiltak og da først og fremst tiltak i hjemmet. Disse forebyggende tiltak har mildere vilkår enn mer inngripende tiltak, som er aktuelle når situasjonen rundt barnet anses som uholdbart. Det biologiske prinsipp har et grunnleggende fundament som går ut på at båndet mellom barn og familie skal respekteres og vernes om. Dersom det ikke er til barnets beste, kan det biologiske prinsipp avvike (Ibid.).

1.5 FOSTERHJEMSAVTALEN

Fosterhjemsavtalen er en skriftlig privatrettslig avtale mellom fosterforeldre og den kommunale barnevernstjenesten, som inneholder både barnevernstjenesten og fosterforeldrenes forpliktelser. Fosterhjemsavtalen gjelder for alle fosterforeldre når de inngår en oppdragsavtale med den kommunale barnevernstjeneste, Bufetat eller private aktører. Fosterhjemsavtalen bør inngås før barnet plasseres i det aktuelle fosterhjemmet (Sundt 2001).

Fosterhjemsavtalen sier noe om oppgave -og ansvarsfordeling mellom fosterforeldrene og barnevernstjenesten. Den skal inneholde en del som beskriver barnevernets forpliktelser og en del om fosterforeldrenes forpliktelser og skal i tillegg si noe om formålet og varigheten på plasseringen. Fosterhjemsavtalen skal signeres av fosterforeldrene og barnevernstjenesten i den aktuelle omsorgskommunen (Sundt 2011).

Det er en forutsetning at fosterhjemsavtalen er ryddig og oversiktlig, noe en kan knytte til utilsiktet flytting, fordi det handler om hvordan en inngår en slik avtale i forhold til samarbeid. En slik avtale sier mye om forventninger til samarbeidet og ansvarsfordelingen i en fosterhjemsplassering. Det er ønskelig at fosterhjemsavtalen gjennomgås og revideres *minst én* gang i året på grunn av endringer som kan oppstå hos barnet og/eller i fosterhjemmet (Sundt 2011).

1.6 FOSTERHJEM

I følge lov om barnverntjenester av 17. juli 1992, § 4-22 er et fosterhjem:

- a) *private hjem som tar imot barn til oppfostring på grunnlag av barneverntjenestens beslutning om hjelpetiltak etter § 4-4, eller i samband med omsorgsovertakelse etter § 4-12 eller § 4-8 annet og tredje ledd*
- b) *private hjem som skal godkjennes i henhold til § 4-7.*

Til fosterforeldre skal det velges personer som har særlige evner til å gi barn et trygt og godt hjem, og som skal løse oppfostringsoppgavene i samsvar med de forutsetningene som er lagt til grunn om oppholdets varighet m.m., jf. § 4-15.

Man kan skille mellom ulike typer fosterhjem. Fosterhjemmene har ulike funksjoner, men alle tar imot barn/ungdom som ikke kan bo i sitt eget hjem. Vi skal i det følgende gi en kort beskrivelse /definisjon av dem.

Totalt er 10 254 barn og unge plassert i fosterhjem pr. 31.12.2012. Av disse er:

Barn og unge plassert utenfor familie	4115
Barn og unge plassert i familien	2133
Barn og unge plassert i forsterket fosterhjem	4486

(Barne, ungdoms- og familiedirektoratet 2013)

Norge topper andelen i Norden over å ha flest barn under omsorg i fosterhjem. Ca. 83 prosent av alle barn og unge som barnevernet hadde omsorgen for flyttet i fosterhjem (Bunkholdt og Sandbæk 2011, s.244).

Ordinære fosterhjem tar imot barn etter at barnevernstjenesten har tatt over omsorgen, eller at plasseringen besluttes som hjelpetiltak (barnevernsloven §4-4, 5.ledd).

Forsterkede fosterhjem er fosterhjem hvor det tilknyttes støttetiltak og / eller økonomiske ytelser. Forsterkningstiltakene kan bestå av forhøyet arbeidsgodtgjøring, forhøyet utgiftsdekning, veiledning, avlastning, støttekontakt og lignende tiltak, og ofte består de av kombinasjoner av disse (Ibid.).

Beredskapshjem skiller seg på flere måter fra «vanlige» fosterhjem. For det første har beredskapshjemmene akuttberedskap, det vil si at et barn kan flytte i løpet av noen timer. For det andre skal oppholdet være kort (i alle fall etter reglene) og forholdet mellom barn og midlertidige omsorgspersoner er dermed betydelig mer kortvarig enn fosterhjemforhold. Et beredskapshjem uttalte følgende: «*Å være beredskapshjem betyr å gi alt- og slippe taket når tiden er inne*». Lovgrunnlaget for plasseringer i beredskapshjem vil ofte være barnevernloven § 4-6, som omhandler midlertidige vedtak i akuttsituasjoner (Bunkholdt og Sandbæk 2011, s.258).

Private fosterhjem er plasseringer hvor barnet ikke er tatt under omsorgen av barnevernstjenesten. Dette innebærer at foreldrene har det fulle og hele foreldreansvaret og selv plasserer barnet utenfor hjemmet uten at det blir en barnevernssak (Lindboe 2011).

Plasseringene har som vist ulike formål og egenskaper. Plasseringen kan enten være av midlertidig eller langvarig karakter. I følge barnevernloven § 4-16 skal barnevernstjenesten nøye følge utviklingen til de barn som det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse for, og likeledes utviklingen til deres foreldre (Barnevernloven §4-16).

Vi har i dette kapitlet avklart begreper som vi mener er av betydning for resten av oppgaven. I det neste kapitlet presenterer vi den metodiske tilnærmingen.

2.0 METODISK TILNÆRMING

I dette kapitlet skal vi presentere hvilken metode vi har valgt å bruke, valg av informanter, etiske vurderingen, hvordan vi foretok oss intervjuene, fremgangsmåten i undersøkelsen og analyse prosessen.

2.1 VALG AV METODE

Det er vanlig å skille mellom kvalitativ og kvantitativ metode for å samle inn empiri i forskningsprosessen. I enkelte tilfeller kan metodene kombineres.

Kvantitativ metode retter fokuset mot en større mengde eller omfang. Metoden samler inn informasjon som omkodes til tall. Det er vanlig å bruke spørreskjema eller strukturerte intervju. Til forskjell fra den kvalitative er den kvantitative mer avgrenset i åpenhet. Et spørreskjema vil inneholde faste spørsmål med fastesvaralternativer. Dette gjør at informasjon som kunne vært like viktig som spørsmålene ikke kommer frem.

Kvalitativ metode kjennetegnes ved at man utvikler forståelsen av fenomener som er knyttet til personer og situasjoner i deres sosiale virkelighet. Det vil si at i kvalitativ metode går man i dybden for å få innsikt i hvordan mennesker forholder seg til sin livssituasjon (Dalen 2011, s.15). De vanligste metodene innenfor kvalitativ forskning er intervju og observasjon. Intervjuene er med på å hjelpe oss til å kunne gå mer i dybden på hver enkelt enhet.

Vi har valgt å bruke kvalitativ metode i vår oppgave. En kvalitativ undersøkelse innebærer et såkalt intensivt design. Utfra vår problemstilling anså vi det som mer hensiktsmessig å gå i dybden på få enheter med mange variabler for å få frem nyanser og detaljer som ga oss en omfattende og helhetlig forståelse av hvilke utfordringer en fosterhjemsplassing kan innebære og hvordan det arbeides for å motvirke utilsiktet flytting av ungdom.

2.2 VALG AV INFORMANTER

Vi rekrutterte seks informanter, hvorav to av disse representerte barnevernstjenesten. Disse to intervjuene gjennomførte vi som to individuelle intervju. Representantene ved barnevernstjenesten har ulike ansvarsområder. Deres informasjon ga oss flere innblikk og brede beskrivelser av det å jobbe for å motvirke utilsiktet flytting av ungdom i fosterhjem.

Ut i fra problemstillingen vi har valgt, var det naturlig for oss å kontakte Bufetat, da de er en sentral samarbeidsinstans i fosterhjemsarbeidet. Vi henvendte oss til Bufetat og fikk avtale om intervju. Bufetat stilte med to representanter etter eget ønske.

Fosterforeldre, fostermor og fosterbarn fikk vi tilgang til via vårt eget nettverk. Disse hadde ingen tilknytning eller kjennskap verken til hverandre eller den barnevernstjenesten vi intervjuet.

Intervjuet med fosterforeldre foregikk ansikt-til-ansikt på avtalt sted etter eget ønske. De to gjenværende intervjuene med fostermor og fosterbarn gjennomførte vi per telefon. Det ble naturlig å gjennomføre intervjuet med fosterbarn på telefon på grunn av den geografiske avstanden. Intervjuet med fostermor var opprinnelig ment som et ansikt-til-ansikt intervju hjemme hos informanten, men av ulike årsaker endret informanten på avtalen.

2.3 ETISKE VURDERINGER

Etikk handler om forholdet mellom mennesker, Vi mennesker påvirker hverandre direkte og indirekte, noe som igjen stiller etiske spørsmål. Etiske spørsmål og problemstillinger begrenser seg ikke bare til konkrete handlinger, men dreier seg også om hva vi kan og det vi ikke kan gjøre mot hverandre (Johannessen mfl. 2010).

For at vi skulle kunne gjennomføre intervjuene utarbeidet vi et informert samtykke som ga en beskrivelse av en forespørsel om å delta i et intervju i forbindelse med vår oppgave. Vi presenterte oss selv, temaet vi har valgt for oppgaven og forklarte hensikten med intervjuet. Det var viktig for oss å presisere for alle informantene at vi ønsket kun informasjon som var relevant for vår problemstilling og ikke personlig informasjon knyttet til fosterbarnet. Like viktig var det at vi respekterte den enkeltes privatliv og viste hensyn til at enkelte spørsmål kunne oppfattes som sensitive og private.

Jacobsen (2013) viser til at det kan være enklere å svare på sensitive og følsomme spørsmål i et ansikt-til-ansikt intervju enn i et telefonintervju. Vi satt igjen med en opplevelse av at begge våre informanter muligens holdt tilbake noe informasjon om egne opplevelser og erfaringer knyttet til samarbeidet med barnevernet. I et av telefonintervjuene opplevde vi ikke den fleksibiliteten og den naturlige flyten vi hadde sett for oss. Det ble vanskelig for oss å stille

oppfølgingsspørsmål underveis, da vi opplevde at svarene fra informanten ble korte og konsise. Robert Groves mener at det tar 10-20 % kortere tid å intervju via telefon enn ved ansikt til ansikt intervju (Shuy 2003). Det kan ha en sammenheng med at man stiller åpne spørsmål gjør at informanten kan oppleve ett «press» på å svare utfyllende og konkret nok. Fordelen ved at det ble to telefonintervju var at det ble en mindre tidskrevende prosess for oss, både i forhold til selve intervjuet og transkriberingen. Vi erfarte at intervjuene ble ufarliggjort og mindre personlig for informantene over telefon, da temaet kan oppleves følsomt og av privat karakter.

2.4 INTERVJUET

Et semi-strukturert intervju forutsetter en intervjuguide som er intervjuerens manuskript. Intervjuguiden er en liste over temaer og generelle spørsmål som skal gjennomgås i løpet av intervjuet (Johannessen mfl 2010, s. 139).

I planleggingsfasen i forkant av intervjuene startet vi med å kartlegge hvilken informasjon vi ønsket fra informantene. Kartleggingen bidro til ulike tema og spørsmål knyttet opp mot problemstillingen. I denne fasen gjennomførte vi prøveintervju på hverandre, noe som resulterte i endringer i guiden, på grunn av at vi stilte spørsmål som kunne virke ledende. Vi har tatt utgangspunkt i disse temaene og spørsmålene og utformet en intervjuguide tilpasset hver enkelt informant. Vår intervjuguide utformet vi etter traktprinsippet. Ved å følge dette prinsippet startet vi hvert intervju med åpne og generelle spørsmål for å skape en gjensidig relasjon og oppnå tillit til hverandre. Spørsmålene vil stilte gjorde overgangen til de spesifikke spørsmålene mer naturlig. Vi avsluttet hvert intervju med å spørre om det var noe informantene ønsket å legge til utover det de allerede hadde fortalt.

2.5 FREMGANGSMÅTEN I UNDERSØKELSEN

Når vi skulle gjennomføre intervjuene, uavhengig av type intervju, valgte vi å bruke båndopptaker. Alle informantene ble spurt om dette og samtlige samtykket til bruk av båndopptaker.

Ved telefonintervjuene var det naturlig at en av oss ledet intervjuet, mens den andre noterte relevant informasjon. Dette var informasjon i form av stikkord, utsagn og annen informasjon vi anså som viktig og relevant. Vi begge satt med intervjuguiden gjennom hele intervjuet for å holde fokuset på de overordnede emnene. Målet vårt var å få en så naturlig samtale som mulig. Intervjuene som foregikk ansikt- til- ansikt skilte seg fra telefonintervjuene ved at vi lettere fikk anledning til å observere blant annet kroppsspråk, tonefall, ordbruk og lignende. Under disse intervjuene hadde vi begge aktive roller og stilte spørsmål, samtidig som vi fulgte intervjuguiden.

Vi innledet hvert intervju med å opplyse informantene om at alt av informasjon ville bli anonymisert og bli behandlet konfidensielt. Vi informerte i tillegg om at alt av data ville bli slettet når oppgaven er ferdigstilt. Informantene ble opplyst om muligheten til å trekke seg fra prosjektet uten begrunnelse.

Vi tok for oss hver våre opptak og transkriberte hver for oss det informantene fortalte under hvert intervju. Selve transkriberingen var en tidskrevende jobb og vi oppdaget ny informasjon ved gjentakende gjennomgang av opptakene. Samtidig ga informasjonen oss et bedre grunnlag for arbeidet med analysen.

2.6 ANALYSEPROSESSEN

Vi startet analyseprosessen med å lage en oversikt over de transkriberte intervjuene og fant kategorier i disse som fikk egne fargekoder. Det ble en omfattende prosess og vi diskuterte frem og tilbake før vi ble enige om å ende opp med fire hovedtema. Våre informanter ga oss mye nyttig informasjon, men på grunn av oppgavens omfang, så det som mer hensiktsmessig å trekke ut det vi anså som relevant i forhold til vår problemstilling. Selve analyseprosessen har vi valgt å skrive sammen, da det ble mest naturlig for oss.

Våre informanter har ulike utgangspunkt for å kunne svare på spørsmål omkring utilsiktet flytting. I tillegg har informantene ulike erfaringer knyttet til samarbeidet med barnevernet og andre involverte. Gjennom analysen kom det også frem at informantene hadde ulik forståelse av begrepet utilsiktet flytting.

I den følgende teksten skal vi presentere og greie ut om de teorier vi har valgt å belyse empirien gjennom.

3.0 TEORI

Vårt fokus i denne oppgaven er samarbeid og utfordringer som de involverte partene omkring utilsiktet flytting av ungdom i fosterhjem står ovenfor. Dette er et tema det fokuseres mye på i media for tiden, men også i praksisfeltet. Vår empiri er basert på data fra informanter som har kunnskap og erfaring om hvordan samarbeidet faktisk fungerer i praksis. Vi har valgt å analysere empirien vår gjennom fire kategorier i lys av kommunikasjonsteorien (Lauvås og Lauvås 2009), samt et sosialpsykologisk perspektiv med fokus på rolleteori (Ibid.).

3.3 KOMMUNIKASJONSTEORI

Kommunikasjon er det fundamentale for all sosial samhandling og man kan si at kommunikasjonen er essensen i alt samarbeid. Det er en hovedforutsetning for at samarbeidet skal fungere optimalt (Glavin og Erdal 2013).

Mennesket er et sosialt vesen som stadig er i utvikling gjennom kommunikasjon med andre mennesker. Ungdommer i fosterhjem er sosiale vesener på lik linje med andre ungdommer, men kan ha belastninger som gjør at kommunikasjonen med andre mennesker blir utfordrende (Røkenes, Lossius og Mausest, 1996). En oppfatter virkeligheten ulikt, men for at en skal kunne forstå andre menneskers oppfatning av deres verden forutsetter det at kommunikasjonen og samhandling er tilstrekkelig, noe som vil være vesentlig og viktig i et samarbeid. Kommunikasjon forutsetter minst to parter, en sender og en mottaker, og et budskap som sendes mellom partene (Ibid.).

Samarbeidet omkring en fosterhjems plassering er en krevende prosess som foregår over tid og det oppstår relasjoner, som gjør at vi skal kunne kommunisere med hverandre. For at en skal kunne forstå noe må en forstå det *ut fra noe*. I situasjoner som kan oppstå omkring fosterhjems plasseringer er det viktig at en i møte med de involverte viser forståelse for hverandre og hverandres oppfatninger av situasjonene (Røkenes, Lossius og Mausest, 1996).

I møte med andre mennesker foreligger det et felles ansvar for at budskapet blir formidlet på en slik måte at det er forståelig for alle involverte parter. Det foreligger i tillegg et ansvar for at budskapet oppfattes slik det opprinnelig er ment. Konsekvensene av feiltolkning av

budskapet er at det kan oppstå misforståelser som igjen kan føre til uenigheter og konflikter mellom partene (Røkenes, Lossius og Mausest, 1996). Kommunikasjon består alltid av to nivåer: kommunikasjon og metakommunikasjon. Vi har som nevnt overfor beskrevet kommunikasjon som det fundamentale i all sosial samhandling. Metakommunikasjon handler om utveksling av måter å forstå budskapet på. I metakommunikasjonen formidles i hovedsak budskapet non-verbalt, det vil si at budskapet overføres fra sender til mottaker uten verbalt språk. En risikerer å skape forvirring hos mottaker ved å kommunisere non-verbalt. Tonefall, kroppsspråk og ansiktsuttrykk bør stemme overens med den verbale kommunikasjonen for å unngå at budskapet misoppfattes (Lauvås og Lauvås 2009).

3.1 SOSIALPSYKOLOGISK PERSPEKTIV

Perspektivet omhandler sosiale samspill mennesker imellom og hvordan verdier, holdninger, sosiale systemer og den aktuelle situasjonen formes (Svartdal, s.a.). Når et samarbeid ikke er velfungerende kan årsakene til dette knyttes til individnivå eller gruppe/systemnivå. Dette kan forklares med det er enkeltindivider som ødelegger og/eller ikke fungerer i samarbeidet (Lauvås og Lauvås 2009 s. 65). De aktuelle partene i et samarbeid har ulike roller, og det er interaksjonen mellom rollene som kjennetegner sosiale systemer. Vår oppgave beskriver det sosiale system som barnevernstjeneste, Bufetat, fosterforeldre og fosterbarn. For vår oppgave er det aktuelt å belyse det sosiale systemets roller gjennom rolleteorien.

3.2 ROLLETEORI

Partene i ett samarbeid vil stille forventinger til hverandre om rollens innhold og utforming, på lik linje som de vil stille mer eller mindre forventninger til sin egen rolle (Ibid., s.66). Rolleteorien gjør det mulig å analysere visse aspekter og nyanser som inngår i ett samarbeid og rollebegrepet brukes ulikt innenfor de forskjellige teoriretningene (Lauvås og Lauvås 2009). En kan si at en rolle er et sett av forventninger som er knyttet til en bestemt stilling eller funksjon.

«Rolle er en sosial posisjon som individet er i og som det knytter seg et sett av forholdsvis stabile normer og forventninger til, eller om man vil, visse formelle og uformelle regler om hvordan man skal oppføre seg» (Lauvås og Lauvås 2009, s.66).

Empirien vår er basert på informasjon fra våre informanter som har ulike roller i forhold til den problemstillingen vi har valgt. Det er knyttet normer og forventninger til de ulike rollene som reguleres av rolleatferden deres (Lauvås og Lauvås 2009). I en fosterhjems plassering er det viktig at de involverte partene har avklart sine roller og forventninger til hverandre i forkant for å få ett velfungerende samarbeid. Lauvås og Lauvås (2009) sier noe om at forventninger til hverandres rolle bør være avklart når en inngår et samarbeid, for å forhindre at det skal oppstå misforståelser og uenigheter.

Lauvås og Lauvås (2009) viser til Rommetveit og det han beskriver som «sosiale trykk». Det sier noe om presset for å utføre rollen i samsvar med ytre forventninger fra de involverte partene. Det vil si at barnevernet har en overordnet definert makt til å fremme vedtak om en eventuell fosterhjems plassering, eller fatte andre aktuelle vedtak. I dagens samfunn er informasjon lett tilgjengelig via Internett og andre kunnskapsbaser, noe som igjen kan føre til at mange roller får innsikt og økt kunnskapsnivå om sin egen situasjon (Lauvås og Lauvås 2009).

I det følgende kapitlet har vi valgt dele analysen vår inn i fire temaer. Vi skal gjennom de fire temaene presentere, drøfte og analysere empirien i lys av teori.

5.0 ANALYSE

Når vi nå skal ta for oss analysen har vi valgt å først si noe hva rolleavklaring innebærer og hvilke forventninger som inngår i de ulike rollene. Videre ønsker vi å si noe om viktigheten med «matching» i plasseringsprosessen. I tillegg skal vi se nærmere på samarbeid og utfordringer knyttet til samarbeidet med de involverte partene. Helt til slutt tar vi for oss oppfølgingen og veiledningen fosterforeldre og fosterbarn får etter at plasseringen er gjennomført.

5.1 ROLLEAVKLARING

Før barnet er plassert i det respektive fosterhjemmet bør barneverntjenesten i samarbeid med fosterforeldrene utarbeide en fosterhjemsavtale. En slik avtale inngås for å definere formålet, innholdet og varigheten på fosterhjems plasseringen. Men avtalen skal i tillegg klargjøre hvilke forpliktelser partene har og avklare partenes ulike roller som inngår i fosterhjems plasseringen. Allerede i denne fasen er det grunnleggende og nødvendig at rollene blir tydeliggjort, slik at en har ett godt utgangspunkt for samarbeidet.

Når en går inn i en fosterforeldre rolle foreligger det ett ansvar om å overta den daglige omsorgen for barnet og skal dekke barnets grunnleggende behov, men dagens fosterforeldre utvikling krever også at fosterforeldre rollen har ett innslag av miljøterapeutrollen. Det kan ha sammenheng med at barn og unge som plasseres i fosterhjem ofte har en lang liste med sammensatte problemer (Bunkholdt 2010).

Fosterbarn har som andre barn forventninger til foreldrene uavhengig av om det er fosterforeldrene eller deres biologiske foreldre. Forventningene skal fylle både de materielle behov som husrom, mat og klær, men skal også dekke nødvendige behov som går på barnets egen utvikling og helse. Bunkholdt viser til Lambert mfl. (1990) som sier at, for at disse behovene skal fylles avhenger det av at fosterforeldrene er observante og sensitive på barnas signaler og viser forståelse for at barna kan ha behov utover de ordinære behovene (Bunkholdt 2010).

Sammenlignet med en ordinær foreldrerolle krever det å være fosterforeldre at en viser bekreftelse (Bunkholdt 2010). Gjennom bekreftelse kommer også gjensidighet. I utviklingen av forholdet mellom fosterforeldre og fosterbarn kan gjensidighet uttrykkes på ulike måter; i tilknytningen, hengivenheten og medfølelsen en viser til hverandre.

En av informantene sa følgende på spørsmål om forholdet hun har til sin fostermor; «... *Det er nesten som jeg har kvalt henne*». Dette kan gjenspeile fosterbarnets behov for bekreftelse og tilknytning noe hun selv har hatt mangel på før hun kom i fosterhjem. Ikke alle fosterbarn har like lett for å knytte seg og opparbeide tillit til sine fosterforeldre. Mange fosterbarn har opplevd brudd og svik på mange måter og dermed kan de være sårbare og ha utviklet tilknytningsvansker. I denne sammenheng kommer den miljøterapeutiske rollen til fosterforeldrene inn. I tillegg kan normer, regler og verdier som formidles gjennom fosterforeldrenes oppdragelsesmetoder også være uttrykk for bekreftelse (Ibid.). Den miljøterapeutiske rollen vil være nødvendig og nyttig siden mange fosterbarn har store og sammensatte problemer som ofte kan være knyttet til atferdsvansker hos barnet. Det kreves at fosterforeldrene er engasjerte og dedikerte for å kunne gi god foreldreomsorg noe igjen vil kunne skape nye erfaringer og endringer hos barnet.

Fosterforeldre kan oppleve det som vanskelig å finne den riktige balansegangen mellom foreldrerollen og den miljøterapeutiske rollen. Noen fosterforeldre velger den ene rollen fremfor den andre rollen. Fravær eller avstand fra en av disse rollene vil kunne skape negative reaksjoner hos fosterbarnet. Allerede i rekrutteringsfasen må fosterforeldre få hjelp til å definere og avklare slike vanskelige roller for å forhindre forvirring hos barnet (Ibid.). Klarhet i de ulike rollene som inngår i det å være fosterforeldre vil kunne bidra til å motvirke utilsiktet flytting.

Mange fosterbarn kommer fra et biologisk hjem der oppdragelsen og omsorgen har vært mangelfull. Hensikten med en plassering er å kompensere for den mangelfulle omsorgen og oppdragelsen og på sikt kan barnet gradvis tilegne seg mer ansvar og forpliktelser. Det kan komme av at det kan ta lang tid før ett skadet fosterbarn viser tegn til å hente frem trådene i utviklingen av seg selv og føle en tilhørighet til sine nye omgivelser og tilværelse, samt tilknytning og vise tillit til sine nye «foreldrene» (Bunkholdt og Sandbæk 2011). Det å være fosterforeldre er en krevende og lang prosess som igjen krever at fosterforeldre har erfaring og kompetansen til å håndtere utfordrende situasjoner som kan oppstå (Ibid.).

Fosterbarnet vi intervjuet beskrev hvordan det kan oppleves å være problemet i det som fosterbarnet beskriver som en komplett familie. Samtidig sier det noe om hvor tydelige de ulike rollene i denne komplette familien er.

«... Jeg var veldig usikker. Jeg passer jo ikke inn i denne familien. Stefaren min, stesøsteren min og moren min, så jeg på som en komplett familie, jeg følte meg som den stygge andungen, som var bare ett problem for hele familien»

En viktig faktor for å motvirke utilsiktet flytting er at fosterforeldrene og barneverntjenesten har avklart om fosterhjems plasseringen skal være midlertidig eller av varig karakter. Denne avklaringen på tidsperspektivet kan påvirke hvor mye fosterforeldrene skal investere i sin rolle som fosterforeldre, men også for fosterbarnet vil tidsperspektivet være avgjørende ved at det vil bety større tryggetil å falle til ro og finne sin plass i hjemmet (Bunkholdt 2010).

Barnevernet har en vesentlig stor og overordnet rolle i samarbeidet med fosterhjemmet. Her inngår da både i forhold til fosterbarn og fosterforeldre. I tillegg er det helt nødvendig at barnevernet også har avklart sin rolle og det er viktig at de legitimerer rolleatferden sin og forklare samt rettferdiggjør måten de velger å handle på (Lauvås og Lauvås 2009).

Uvitenhet og mangelfull kunnskap om den andres rolle i et samarbeid kan være en av årsakene til at samarbeidet mellom fosterhjem og barnevernet kan være problematisk og utfordrende (Ibid.). Fosterhjemmet kan ha forventninger til barnevernet som ikke samsvarer med den rollen barnevernet faktisk har. Barnevernet kan ha et annet utgangspunkt eller grunnlag for å handle slik de velger å gjøre. Det kan være avgjørende at barnevernet avklarer sin rolle og sine tilnæringsmetoder slik at forventningene samsvarer med fosterforeldrenes forventninger.

En av våre informanter i barnevernet fortalte at noen fosterforeldre ønsker kun avlastning til sitt fosterbarn når problematiske situasjoner i fosterhjemmet blir så krevende og strevsomt at det går ut over tilværelsen for alle parter i fosterhjemmet. Informanten sa videre at det ikke alltid er avlastning som er løsningen på problematikk som oppstår, men at andre tiltak som innebærer hjelp og veiledning i hjemmet kan være gode løsninger som vil være med på å forhindre videre flytting av barnet.

«... vi prøver å unngå utilsiktet flytting ved å tenke på hvilken situasjon familien er i, noen ganger vurderer jo barneverntjenesten det annerledes enn det familien gjør selv, men vi har jo ett ansvar, et større ansvar enn dem tenker jeg ...».

Informanten trekker inn hvor viktig det er å tydeliggjøre ovenfor fosterforeldre at barnevernet er en offentlig instans, og deres rolle er bidra til hjelp til selve problematikken og ikke være en avlastningssentral for fosterhjemmet. Informanten mener at de må kunne stille forventinger til fosterforeldrene når de har sagt seg villig til å gå inn i en fosterforeldre rolle og det det innebærer.

5.2 «MATCHER DU OSS?»

Når barnevernet har fremmet forslag om vedtak til fylkesnemnda, er det opp til fylkesnemnda om vedtaket for en fosterhjemsplassing blir gjeldende. Når vedtaket er fattet er det Bufetat som rekrutterer fosterforeldre til barnevernstjenesten. En av våre informanter beskrev rekrutteringsprosessen på følgende måte: *«Forenklet jobber vi på oppdrag for barnevernstjenesten- det er de som definerer behovene, vi er i dialog med dem for å få utfyllende beskrivelser».*

For å motvirke utilsiktet flytting er «matching» en særs viktig og nødvendig del av prosessen. En kan si at «matching» dreier seg om utvelgelse av fosterforeldre som skal kunne akseptere og forstå barnets spesielle problematikk (Sundt 2011). «Matchingen» er både en krevende og utfordrende prosess for alle parter, det bekrefter en av våre informanter; *«I fosterhjemsomsorgen er matching veldig viktig, jeg tror aldri vi blir god nok på det».*

Samtidig presiseres det i fosterhjemshåndboka (Ibid.) at det stilles generelle krav til det å være fosterforeldre. Deriblant må fosterforeldre ha god evne, tid og overskudd til å gi barnet et trygt og godt hjem. I tillegg er det viktig at fosterforeldre har en stabil livssituasjon, er ved god helse og har gode samarbeidsevner (Ibid.). *«Du skal ha et kaldt hode og et varmt hjerte»* beskrev en av våre informanter om det å være fosterforeldre.

«... Petter kan oppleves som krevende og oppgavene kan være utfordrende. Samtidig er han er likandes kar. Det bør ikke bo andre barn i hjemmet nå. Er dere interessert?» (Sundt 2011 s. 114).

Dette er et kort omriss av en gutt på 10 år som trenger fosterhjem. Dette er et eksempel på en annonse der Bufetat søker etter aktuelle fosterforeldre. For å kunne bli fosterforeldre til Petter og andre fosterbarn kreves det mye informasjon og kunnskap om hva det innebærer å være fosterforeldre. PRIDE-grunnopplæring er et opplærings- og rekrutteringsprogram som har

som hovedmålsetting å gi den nødvendige kunnskapen og informasjonen potensielle fosterforeldre trenger. Programmet gir dem et godt grunnlag for å beslutte om de vil og bør bli fosterforeldre, samt gi dem ferdigheter som skal gjøre dem i stand til å ivareta noen andres barn (Sundt 2011 s. 117). For å bli godkjent og anbefalt av Bufetat som fosterforeldre kreves det at denne opplæringen er gjennomført og godkjent. I følge barnevernloven § 6-10. politiattest tredje ledd må fosterforeldre ha en plett fri vandel og legge frem en utvidet politiattest (Sundt 2011).

Et fosterbarn har ofte behov for stabil voksenkontakt i form av hjelp, støtte og fokus. Dette er hensyn som det legges vekt på i vurderingen av fosterforeldre. En av våre informanter poengterte at; *«vi leter etter hjem til barna, ikke barn til hjemmene»*. Å være ny i en familie kan oppleves som utfordrende for alle, uavhengig av om det er et fosterhjem eller et biologisk hjem. Alle vil ha ulike forventninger til den nye livssituasjonen som oppstår. Fosterbarn som kommer inn i den nye familien kan ha med seg bagasje som er full av opplevelse og erfaringer som ikke nødvendigvis samsvarer med fosterfamiliens eksisterende normer og regler. En av våre informanter sa følgende om nettopp denne bagasjen; *«Jeg har sagt det at en fosterunge har en ryggsekk, og den ryggsekken må han ha så lenge han lever, dessverre»*. Som fosterforeldre har man sagt seg villig til å utøve den daglige omsorgen for fosterbarnet, på vegne av barneverntjenesten. Det er på ingen måte en lett jobb å påta seg det fulle ansvaret for andres barn som i tillegg har laster som kan være vanskelig å forestille seg.

En vet at den dagen et barn flytter inn hos en fosterfamilie vil en kunne oppdage andre sider av barnet enn det de har fått beskrevet. Det kan oppstå nye sider og nye reaksjoner hos barnet som ikke stemmer overens med hvordan barnet er beskrevet i utgangspunktet. Det er knyttet ulike forventninger til fosterbarnets rolle og når disse ikke stemmer overens med tidligere beskrivelser vil det kunne skape utrygghet og frustrasjon hos fosterforeldrene og hos barnet (Lauvås og Lauvås 2009).

Barnevernstjenesten har formidlet sine opplysninger som angår barnet til Bufetat. Disse opplysningene kaller Bufetat for annenhåndsopplysninger. Beskrivelser av barnet er nødvendigvis ikke basert på at de har møtt barnet personlig, men de vet *noe* om barnet, og kan ha hypoteser om *noe*. En av våre informanter sa noe om hvordan fosterforeldrene kunne oppleve de nye endringene hos barnet; *«Oi, dette er ikke det barnet vi fikk beskrevet»*. Det er viktig at man gjør fosterforeldrene oppmerksom på at endringer hos barnet kan oppstå, for å

unngå utilsiktet flytting. Endringer i fosterbarnets rollemønster og atferd kan skape uklarhet og forvirring rundt fosterforeldrenes egne forventninger og deres egen omsorgsrolle. Fosterforeldrene kan oppleve å bli skuffet og fortvilet på grunn av at deres tradisjonelle roller som omsorgspersoner blir satt på prøve når nye situasjoner og/eller oppgaver uforutsett oppstår og de ikke klarer å håndtere de nye endringene (Lauvås og Lauvås 2009). Stemmer rolleinnehaverens atferd med de forventningene som stilles oppstår det sjelden problemer eller konflikter (Ibid.).

5.3 «BARNEVERNET FATTER VEDTAK I HUE OG RÆVVA»

Tittelen på dette kapitlet sier noe om hvordan en av våre informanter opplevde samarbeidet med barnevernstjenesten. For å lykkes med et godt samarbeid kreves det både samspill og god kommunikasjon mellom de involverte (Glavin og Erdal 2013). To av våre informanter beskrev at de opplevde at relasjonen til sin saksbehandler i barnevernstjenesten var avgjørende for et godt samarbeid. Bunkholdt (2010) viser til Anne-Dorthe Hestbæk som i sin studie hevder at antall saksbehandlere i en sak påvirker stabiliteten i en fosterhjems plassering (Ibid.). En vet at hyppig utskiftning av saksbehandlere i praksisfeltet er en realitet, og av den grunn er det ikke vanskelig å forstå at fosterforeldre har vanskeligheter med å knytte seg til stadig nye saksbehandlere (Ibid.). Informantene ga uttrykk for at både de som fosterforeldre og fosterbarn ble sett og hørt, og deres behov ble prioritert. En annen informant var ikke av samme oppfatning;

«Hun saksbehandleren jeg hadde fikk klemt fingre i døren, kaffekopper i trynet, altså hun har jo gjennomgått litt hun også, men det er noe med at hun ikke var villig til å høre, hun trodde hun visste hva som var best og sånn var det bare. Jeg tror egentlig hun saksbehandleren jeg hadde ikke syns jobben sin var så veldig morsom».

Samme informant beskrev samarbeid som det å lytte, komme frem til løsninger sammen og møte ungdommer litt på halvveien og ikke tro at dem alltid vet hva som er best for barnet. I et samarbeid vil samarbeidspartnerne kunne stille forventninger til hverandre om rollenes innhold og ansvarsfordeling. Lauvås og Lauvås (2009) viser til komplementære roller som defineres som gjensidighet i forhold til hverandres rolle, men kan også beskrives som motstående roller.

I denne sammenheng vil komplementære roller være saksbehandler-klient/bruker. Samtidig er

det ikke alltid slik at gjensidigheten gjenspeiler likeverd, ofte er det en part som er sterkere enn den andre (Lauvås og Lauvås 2009). Sitatet overfor sier noe om «maktfordelingen» og mangel på gjensidig innflytelse og forståelse som bør inngå i et samarbeid.

Kommunikasjon er grunnleggende og en selvfølge i en samarbeidsprosess (Lauvås og Lauvås 2009). Glavin og Erdal (2013) sier at en må ha kunnskaper om kommunikasjon for å kunne lykkes i et samarbeid. I tillegg til kunnskap er erfaringer, holdninger og motivasjon viktige faktorer i et samarbeid. Selv om disse faktorene er tilstede kan det oppstå misforståelser som kan føre til at kommunikasjonen glir over til å handle om relasjonene i samarbeidet og ikke selve målet i saksforholdet (Glavin og Erdal 2013).

Alle våre informanter fikk spørsmål om hvordan de definerte et samarbeid. Felles for dem alle var at de påpekte hvor viktig det var å lytte til hverandre og avklare roller. Informantene fra Bufetat beskrev et godt samarbeid som;

«At ting som er snakket om er avklart, avklare forventninger og tar seg tid til det, da har man hvert fall et godt utgangspunkt for et godt samarbeid. Man må også tenke at man er likeverdige parter alle sammen, altså alles stemme er like viktig, at ikke en sitter med definisjonsmakten, og det kan være kan være utfordrende mange ganger i samarbeidet.»

Innledningsvis i teorikapitlet presenterte vi det Rommetveit kaller for «sosial trykk».

Det stilles krav om at rollens utforming skal samsvare med de ytre forventningene (Lauvås og Lauvås 2009). Fosterbarnet vi intervjuet ga uttrykk for at barnevernet kun satt med en makt de ikke bruker på en forsvarlig og rettferdig måte; *«Barnevernet bruker bare makten de har fått tildelt, og den bruker de for hva det er verdt»*. Setter man dette opp mot det informantene fra Bufetat sa; *«... at ikke en sitter med definisjonsmakten ...»*, vil en allerede her se at samarbeidet kan støte på utfordringer. Det sosiale trykket endres når en tilegner seg mer kunnskap om situasjonen. Fosterbarnet vi intervjuet viser til at det i realiteten kan det stemme;

«.... Det er veldig synd når man føler at man må begynne å pugge barnevernloven. Barnevernloven har jeg kunnet siden jeg var 13 år og jeg sover med det norske lovverket under meg, liksom».

Fosterbarnet viser til at det fikk større innblikk i sin egen situasjon gjennom å tilegne seg mer kunnskap om barnevernets lovverk og reglement, samt egne rettigheter, noe som gjør at hun i større grad kan ha muligheten til å påvirke behandlingsformer og løsningsforslag. Lauvås og Lauvås (2009) viser til at desto mer kunnskap en har, desto mer innflytelse har en i egen situasjon. Fosterbarnet uttrykker nettopp dette i sitatet overfor. Lovverket måtte pugges for å

vite hvilke krav som kunne stilles til barnevernstjenesten. Ser en dette i lys av komplementære roller vil en se at fosterbarnets opplevelse ikke stemmer overens med definisjonen. Lauvås og Lauvås (2009) sier at komplementære roller ofte innebærer at en part er sterkere enn den andre. Denne situasjonen vil inneholde to sterke parter, som begge vet hvilke krav og forventinger som kan stilles til hverandre, samt det arbeidet som skal utføres. Skal det være slik at en må kunne barnevernloven for å kunne ha innvirkning i sin egen sak? Er det ikke nok å være part og ha en stemme i egen sak? Ifølge fosterbarnet har ikke barn en stemme i barnevernet, noe det hevder at kan skyldes systemet;

«Mitt drømmescenario ville vært å snudd hele systemet på hodet og sagt at man må gjøre ting annerledes, man må tenke annerledes, man må slutte å bruke makten for det den er. Barn har ingen stemme i barnevernet».

Allerede som syvåring er barn i stand til å danne seg egne synspunkter, det skal i tillegg gis anledning til at barnet kan uttale seg før det tas en avgjørelse. Ved fylte 15 år og har forståelse av hva saken innebærer er barnet part i egen sak (Bunkholdt og Sandbæk 2011).

Bunkholdt (2011) viser til Oppsal (2007) som fremhever at kravet om medvirkning er det fundamentale – og at saksbehandler har en nøkkelrolle i utarbeidelsen av et godt samarbeid både mellom foreldrene og barn. Videre sier han at medvirkningen skal bidra til at foreldre og barn føler seg redelig behandlet, og at medvirkning kan bidra til å skape tillit i relasjonen mellom saksbehandler og dem selv til tross for at vedtaket kan gå imot foreldrenes favør.

Ordet makt assosieres som regel som noe negativt, men en vet at makt er et element som er nødvendig i enhver virksomhet (Lauvås og Lauvås 2009). Strukturell og personlig makt vil ofte forekomme i relasjonen mellom profesjonelle hjelpere og brukere. Makten kan medføre at vurderingen de profesjonelle foretar seg legges mer vekt på enn den vurderingen mennesker gjør av egen livssituasjon (Bunkholdt og Sandbæk 2011). Barnevernet har et mandat som tilsier at inngrep skal være til barnet beste. Det er en krevende jobb å skape et samarbeid der foreldre og barn blir sett og hørt. Brukermedvirkning skal være et hjelpemiddel som skal konkretisere foreldre og barns innvirkning. Dersom en øker sin maktposisjon vil en ifølge Lauvås og Lauvås (2009) øke sin handlefrihet. Gjennom å tilegne seg kunnskap om barnevernloven og oppleve at en blir sett og hørt skulle omstendigheten tilsi at fosterbarnet vi intervjuet hadde en mulighet til å øke sin handlefrihet. I følge fosterbarnet er det ikke så enkelt;

«Mamma spurte meg; hvem er dine foreldre? Barnevernet, barnevernet er mine foreldre, det er de som bestemmer over meg. Vil de at jeg skal flytte i morgen, så sier de at jeg skal flytte i morgen og da må jeg flytte i morgen»

Fosterbarnet beskriver sin opplevelse av maktposisjonen til barnevernet, og hvordan barnevernet som en institusjon styrer livet til fosterbarnet. Til tross for at medvirkning ikke er skrevet ned i barnevernloven, er det underlagt et krav om at en skal involveres i saksbehandlingen og at tiltakene skal utarbeides sammen (Bunkholdt og Sandbæk 2011).

5.4 OPPFØLGING OG VEILEDNING

«Det å plassere et barn i fosterhjem og tenke at dette går av seg selv, og at vi skal se de fire ganger i året og det vil være nok, det er å tro på den berømte julenissen» sa en av våre informanter fra barnevernstjenesten.

Gjennom barnevernloven § 4-16 pålegges barnevernstjenesten å følge opp utviklingen til det plasserte barnet som er under omsorg og foreldrenes situasjon (Bunkholdt og Sandbæk 2011). Oppfølging og veiledning er en viktig del av en fosterhjems plassering, ikke bare i forhold til fosterbarnet, men også til fosterforeldrene. Det legges avgjørende vekt på at fosterforeldre og barnet skal knytte seg til hverandre (Ibid.).

Barnevernstjenesten skal sammen med fosterforeldrene komme fram til hvordan behovet for oppfølging og veiledning best mulig kan dekkes. I fosterhjemsavtalen foreligger det et krav om at barnevernstjenesten minimum fire ganger i året skal besøke fosterhjemmet. Antallet besøk kan reduseres fra fire til to i året etter at plasseringen har vart i to år. Det innebærer at barnevernet har foretatt en vurdering som tilsier at forholdene i fosterhjemmet er så gode at det ikke er nødvendig med flere besøk for å sikre en forsvarlig oppfølging (Barne, likestillings og inkluderingsdepartementet 2010).

Samme informant fra barnevernstjenesten uttalte følgende om besøkene de selv utfører; *«Fire oppfølgingsbesøk i året er i mitt hode alt for lite»*. En av våre informanter fra Bufetat uttalte i tillegg at det er spesielt viktig å holde kontakten med fosterforeldrene og barnet, da en plassering er svært sårbar og krever mye fra involverte parter. En fosterhjems plassering utløser brudd i relasjoner og det oppstår endringer som kan være vanskelig å håndtere for ungdommen i tillegg til problematikken knyttet til plasseringen. Tett og individuell

oppfølging vil derfor være en viktig forutsetning for at ungdommen skal kunne håndtere krevende utfordringene og situasjoner som kan oppstå.

Veiledning og god oppfølging har gjennom samtlige intervjuer vist seg å være alfa og omega for å unngå at en plassering ender med utilsiktet flytting. Fosterhjemsoppgaven vil være krevende og kan slite på parforholdet, forholdet til egne barn og forholdet til resten av familien (Bunkholdt og Sandbæk 2011). I tillegg til å besøke fosterbarnet har barnevernet ansvar for å oppnevne en tilsynsfører som skal være barnets uavhengige støtteperson. Minimumskravet er også fire besøk i året for denne ordningen. Hensikten med en slik ordning er å følge opp om omsorgen til fosterbarnet er tilfredsstillende, og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen er fulgt opp (Barne, likestillings og inkluderingsdepartementet 2010). Fosterbarnet vi intervjuet uttrykte at tilsynsfører ordningen var noe hun hadde hørt om, men hadde svært lite kunnskap om; *«tilsynsførere har jeg hatt mange av, men har aldri skjønt hvorfor dem er der. Den ene tilsynsføreren satt og fortalte om alternativer til kortvarig soning for ungdom»*. Er det tilsynsfører som vet for lite om jobben som skal gjøres, har barnevernet gitt for lite informasjon eller har kommunikasjonen sviktet? Kommunikasjon forutsetter en sender, en mottaker og et budskap. En kan skille mellom enveis- og toveis kommunikasjon. Personer i samtalen gir tilbakemelding til hverandre i en toveiskommunikasjon (Røkenes, Lossius og Mausest, 1996). I sitatet fra fosterbarnet overfor kan en tolke det dithen at verken relasjonen eller kommunikasjonen mellom fosterbarn og tilsynsfører ikke var optimalt. I relasjonen fosterbarn og tilsynsfører er det ønskelig å oppnå en god relasjon, da tilsynsfører skal være en støtteperson for fosterbarnet. Røkenes mfl. (1996) viser til at toveiskommunikasjon er med på å skape kontakt og tillit. Han sier også at denne formen for kommunikasjon som regel fører til at deltakerne føler seg mer likeverdige og bedre ivaretatt i situasjonen (Røkenes, Lossius og Mausest, 1996). En kan se det slik at fosterbarnet verken ble ivaretatt eller var en del av en toveiskommunikasjon.

Det er ikke bare tilsynsfører som skal følge opp fosterbarnet. Som nevnt tidligere er barnevernet pålagt å følge opp fosterbarn som er plassert i fosterhjem. Fosterbarnet uttrykte sin misnøye med den oppfølgingen barnevernet ga;

«For å si det sånn da, barnevernstilbudet rundt barnevern, psykiatri og andre hjelpeinstanser i Norge, det suger! Det er så dårlig, dem har ingen tiltak i det hele tatt å komme med uten en haug av ungdomspsykiatri og ting, dem fungerer ikke som dem skal. Dem ødelegger barn mer enn dem hjelper».

Fosterbarnet gir i sitatet overfor uttrykk for å ikke bli sett eller hørt i forhold til ønsker og behov. Røkenes mfl.(1996) beskriver hvordan *utfyllende forhold* gjør at partene fyller ut hverandre i kommunikasjonen. Sitatet overfor kan eksemplifiseres gjennom utfyllende forhold. Barnevernet setter inn tiltak og gir råd, mens foreldre, fosterforeldre eller fosterbarn tar imot både tiltak og råd. Barnevernet har ikke som mål å ødelegge mennesker, men fosterbarnet hadde en opplevelse av det var nettopp det de gjorde.

Begge våre informanter fra barnevernstjenesten poengterer at et godt forarbeid i undersøkelsesprosessen er svært viktig for å unngå utilsiktet flytting. En av informantene fra barnevernet viser til at en fosterhjems plassering ikke alltid er det beste alternativet;

«.. Vi er kanskje for dårlig å tenke fosterhjem. Egentlig tenker vi automatisk institusjon og så på hybel og så kontakt med foreldrene. Vi hopper over den fosterhjemstanken rett og slett».

Det å ikke tenke fosterhjem som et plasseringsalternativ kan bidra til å motvirke utilsiktet flytting ifølge våre informanter fra barnevernstjenesten. Det legges vekt på å vurdere hver enkelt sak, og å ha med ungdommen i vurderingen. I tillegg vil barnet/ungdommens alder være av stor betydning i diskusjonen omkring utilsiktet flytting. Den andre informanten fra barnevernet sier videre at;

«Det vil ikke være like hensiktsmessig å plassere en ungdom på 15 år i fosterhjem som allikevel er på tur ut av hjemmet. Da prøver vi heller med hjelpetiltak i hjemmet som gjør at de blir boende. Det å investere penger, tiltak og kompetanse i hjemmet for å sørge for at det blir godt nok er vesentlig. Her ville man kunne risikert en utilsiktet flytting»

Det å plassere en tenåring kan være risikabelt. Bunkholdt og Sandbæk (2011) viser til Backe-Hansens studie der hun fant ut at langt flere forhold sprekker når barn er 12 år eller eldre når de flytter i fosterhjem, enn når de er under 12 år. En av årsakene til dette kan knyttes til atferdsproblematikken hos barnet. Det kan være problemer som har fått utvikle seg over lengre tid og som av den grunn kan være vanskelig å gjøre noe med. Når barnevernet vurderer at det foreligger forhold som tilsier at det er nødvendig å sette inn tiltak i hjemmet, skal det legges vekt på å gi barna en stabil og god voksenkontakt, og bygge opp under foreldrene som ressurspersoner og styrke mestringsferdighetene for å øke omsorgskompetansen deres (Bunkholdt og Sandbæk 2011). Lykkes en med den oppgaven vil en kunne forhindre at en ungdom blir plassert i fosterhjem, noe som igjen kan motvirke utilsiktet flytting.

Som informanten fra barnevernet sier i sitatet overfor er det ikke alltid like hensiktsmessig å plassere en 15 åring i fosterhjem. Ungdommen kan være på tur i ut av hjemmet og da kan det

være mer aktuelt å vurdere tiltak i form av flytting på hybel, veiledning i hjemmet, støttekontakt og tilretteleggelse av fritidsaktiviteter. Det finnes ingen begrensninger for hvor kreativ en kan være i denne prosessen. Det viktigste er at en tar hensyn til ungdommens behov og legger til rette for at ungdommen kan bli mer selvstendig og selvhjulpen, samt at forholdene i hjemmet blir «god nok» og relasjonene innad i familien bevares.

Fosterforeldre trenger å se resultater av den jobben de har tatt på seg, når arbeidet ikke gir resultater kan det virke demotiverende og føre til at en gir lett opp (Bunkholdt og Sandbæk 2011). Det er ingen enkel sak å skulle snu fosterforeldre som er i ferd med å gi opp. Det krever ekstra veiledning og mye tilrettelegging. En av våre informanter fra barnevernstjenesten beskrev snuprosessen på følgende måte;

«Det handler om å ta de på alvor, sette seg ned å høre å de, snakke godt med de, bruke mye tid i lag med de og kanskje frikjøpe de fra jobb en stund, rett og slett la de få lov å hvile seg».

Informanten forteller også hvor viktig det er med ekstra veiledning og tilrettelegging rundt barnet der det er behov for det. Det kan være i form av å blant annet legge til rette for fritidsaktiviteter eller ha en støtteperson knyttet til barnet som spesifikt kan jobbe rettet mot det. Fosterforeldrene kan ha behov for å klare tankene og følelser, sitte med en følelse av at noen forstår de. Informanten viser også til at mange fosterforeldre kan sette for høye krav til seg selv i forhold til den fosterhjemoppgaven de har tatt på seg;

«Det handler noe om innstilling, det handler noe om forståelse og hvor man legger lista i forhold til hva man kan forvente av seg selv, fordi fosterforeldre er så fordømt ærekjær, det er nesten sånn at det blir for mye av det gode noen ganger. Også opplever de at de ikke får til alt de har lyst til, og det er ikke fordi de er dårlige foreldre eller dårlige voksne, eller dårlige fosterforeldre, men det er fordi disse barna er skada, rett og slett. Det er en grunn til at de må bo i fosterhjem og det er fordi de har vært utsatt for mer eller mindre alvorlig omsorgssvikt».

Det kan være svært alvorlig dersom fosterforeldre begynner å tvile på egen omsorgskompetanse, tvilsomheten kan henge sammen med at forventningene som stilles til fosterbarna ikke kommer til uttrykk gjennom resultater (Bunkholdt og Sandbæk 2011).

«Det er ikke noe automatikk i at utilsiktet flytting trenger å være knyttet til fosterbarnets problematikk, jeg har en ide om at veldig mange tenker det «det er fordi dette barnet er så vanskelig at det skjer», men det trenger det overhodet ikke å være. Det kan like mye være disse voksne som også av ulike grunner ikke får det til»

Forventningene varierer gjennom de ulike rollene. Forventningen kan både være positivt og negativ formulert. Hvordan forventningene kommer til uttrykk avhenger av hva de er forankret i. Forventninger kan formuleres som *skal-, bør eller kan* forventninger. Det forekommer sjeldent problemer eller utfordringer dersom rolleinnhaveren oppfører seg i tråd med de forventningene som stilles (Lauvås og Lauvås 2009). Tilgjengelighet kan defineres som en gjentakende forventning hos fosterforeldre. Begge fosterforeldrene vi intervjuet beskrev at deres saksbehandlere var tilgjengelig når det de beskrev som utfordrende situasjoner oppstod. Den ene informanten fra barnevernstjenesten beskrev at de var opptatt av å være tilgjengelig og hjelpe fosterforeldre så fort som mulig. Til tross for disse erfaringene er det antageligvis ikke alle fosterforeldre som vil si seg enig. En av informantene fra barnevernstjenesten sa følgende;

«Uansett om vi hadde ligget med telefonen under hodeputa så ville noen sagt det om tjenesten her at vi ikke er tilgjengelig, men jeg tror hvis vi hadde spurt de fosterhjemmene vi har her på kontoret, så tror jeg flesteparten ville sagt at de er rimelig fornøyd med oppfølgingen de får herfra».

Som nevnt tidligere har fosterforeldre på lik linje med andre foreldre et ønske om å se resultater. For å avklare forventninger omkring plasseringen og resultater er det viktig med blant annet en god tiltaksplan, som kan bidra med å tydeliggjøre resultater for arbeidet. Tiltaksplanen skal tydeliggjøre hva som er barnets særlige behov og hvordan disse behovene skal imøtekommes. I tillegg bør tiltaksplanen inneholde situasjonsbeskrivelse, målbeskrivelse, tiltaksbeskrivelse, tidsperspektiv og evaluering (Bunkholdt og Sandbæk 2011). Det skal i tillegg utarbeides en omsorgsplan når barnevernet overtar omsorgen for et barn. Omsorgsplanen skal bidra til bedre kontinuitet og økt forutsigbarhet i arbeidet med plasseringen. Det skal tas sikte på et langsiktig perspektiv og skal derfor bidra til å hindre at barn, foreldre og plasseringsstedet må leve med usikkerhet over lengre tid. I utarbeidelsen av omsorgsplanen har barnet og foreldrene mindre innflytelse enn de har i utarbeidelse av tiltaksplan, dette henger sammen med at det er barnevernet som har omsorgsansvaret for barnet. Til tross for ansvarsfordelingen er det likevel viktig at det åpnes for at partene kan bli tatt med i drøftinger og får anledning til å komme med innspill (Bunkholdt og Sandbæk 2011).

En fosterhjems plassering kan oppleves som krevende og vanskelig siden det ofte kan innebære at det foretas vurderinger som ikke alltid samsvarer med de ønsker og behov som de

involverte har gitt uttrykk for. Derfor er det viktig med god kommunikasjon og dialog for å få til et samarbeid som er «godt nok» for alle parter.

Ut fra vår forforståelse om at samarbeid var den viktigste forutsetning for at en fosterhjems plassering skulle lykkes, har analysen vist det er mer som skal til. Både «matching» og fosterhjemsavtalen har vist seg å være vel så viktig som et godt samarbeid. I det følgende skal vi oppsummere og trekke fram de funnene vi har gjort i denne undersøkelsen.

6.0 AVSLUTNING

I arbeidet med denne oppgaven har vi hatt som mål å få et større innblikk og forståelse for hva en fosterhjemsplassing innebærer, samt utfordringer knyttet til plasseringen, og hvordan en kan arbeide for å motvirke utilsiktet flytting av ungdom i fosterhjem. Gjennom våre informanter fikk vi gode skildringer og historier som ga oss et innblikk i hvordan det kan oppleves å være fosterbarn og fosterforeldre, og hvilke vurderinger Bufetat og barnevernet foretar seg i en plasseringsprosess.

«Matching» viste seg å være både omfattende og avgjørende for at en plassering skal lykkes og det kreves et godt samarbeid mellom barnevernet og Bufetat. Barnevernet kjenner til noe av barnets nåværende situasjon og Bufetat kjenner til de potensielle fosterforeldrene.

«Matchingen» dreier seg om formidling av opplysninger og informasjon som angår fosterbarnet og dets behov, dette skal så langt det lar seg gjøre samsvare med fosterforeldrenes egne ressurser og kapasitet. Årsaken til at det er vanskelig å finne «de perfekte» fosterforeldre henger sammen med at ingen mennesker vil fylle hverandre fullstendig. En kan «matche» så langt det lag seg gjøre, for så å kompensere med tiltak og veiledning.

Samtidig er det viktig at barnevernet presiserer ovenfor fosterforeldre at barnevernet ikke vet alt om barnet ved plassering, og at nye opplysninger og endringer hos barnet vil kunne oppstå. Da er det viktig at ny informasjon blir formidlet slik at barnevernet i samarbeid med fosterforeldrene finner løsninger som er til barnets beste.

Forskningen til Backe-Hansen (2009) viser til at atferdsproblematikk hos barnets er den fremste årsaken til utilsiktet flytting. Gjennom vår analyse har vi kommet frem til at ved å styrke fosterforeldrene vil en i større grad motvirke utilsiktet flytting. I praksis vil det si at et godt utarbeidet samarbeid, med avklarte roller mellom barnevernet og fosterforeldre er en av de avgjørende faktorene for at fosterforeldre skal øke sin omsorgskompetanse, og dermed oppnå resultater. En annen, men like avgjørende faktor vi har kommet frem til, er at ved å gi tettere oppfølging og veiledning vil en kunne øke omsorgskompetansen til fosterforeldrene ytterligere. Dette innebærer blant annet at barnevernet kan ifølge våre informanter bli flinkere til å ta kontakt uten at det trenger å være noe ekstra og at de er tilgjengelig når det oppstår utfordrende situasjoner som er vanskelig å håndtere for fosterforeldrene.

Både barnevernstjenesten og Bufetat ga eksplisitt uttrykk for hvor viktig fosterhjemsavtalen er, og at en gjennom den kan motvirke utilsiktet flytting. En godt utformet fosterhjemsavtale danner derfor grunnlaget for at en fosterhjems plassering skal være vellykket. For at fosterhjemsavtalen skal være et verktøy for en vellykket plassering kreves det oppfølging og revidering av den. Barnets situasjon endrer seg parallelt som forholdene i fosterhjemmet endrer seg. Derfor kreves det at barnevernet følger opp avtalen slik at rett hjelp kan sikres til enhver tid slik at en unngår utilsiktet flytting av ungdom.

Helt til slutt ønsker å vi å sitere en av våre informanter som vi synes ga oss en god og varm beskrivelse av det å være fosterforeldre;

*«Ho som vi har nu e ei pærle nu, og det e jo en glede bare det, å se utviklinga på ho.
Det e heilt utrulig»*

LITTERATURLISTE

Backe-Hansen, E. (2009). *Hvordan motvirke og forebygge utilsiktet flytting fra fosterhjem?* Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), for Nasjonalt bibliotek for barnevern og familievern

Backe-Hansen, E, Havik, T, Grønningsæter Backer, A (Red) (2013). *Fosterhjem for barns behov*. NOVA rapport nr. 16/13. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)

Barne, likestillings og inkluderingsdepartementet (2010). *Fosterhjemsavtalen*. [Online] Utarbeidet i samarbeid med Kommunenes Interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS) og Norsk Fosterhjemsforening
<http://www.regjeringen.no/upload/BLD/Barnevern/2011/Fosterhjemsavtalen2011.pdf>
(20.05.2013)

Barne, ungdoms- og familiedirektoratet (2011) *Forskjellige typer fosterhjem* [online]
<http://www.barnevernet.no/Tiltak/omsorg/Forskjellige-typer-fosterhjem/> (04.05.2013)

Barne, ungdoms- og familiedirektoratet (2013) *Tall og fakta om barne- og ungdomsvern* [online]
<http://www.bufetat.no/om/statistikk/barnevern/> (05.05.14)

Barnevernloven 17. juli 1992 nr. 100 Lov om barnevernstjenester

Bunkholdt, V. (2010) *Fosterhjemsarbeid- Fra rekruttering til tilbakeføring*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Bunkholdt, V, og Sandbæk, M (2011) *Praktisk barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Dalen, M (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget

Glavin, K, og Erdal, B. (2013). *Tverrfaglig samarbeid i praksis. Til beste for barn og unge i Kommune-Norge*. Oslo: Kommuneforlaget AS

Kristelig Folkeparti (2013). *Familien først* [online]

<http://www.krf.no/ikbViewer/Content/71948/KrFs%20alternative%20statsbudsjett%20for%22013.pdf> (25.04.2014)

Lauvås, K, og Lauvås, P (2009). *Tverrfaglig samarbeid- perspektiv og strategi*. Oslo: Universitetsforlaget

Lindboe, K *Barnevernloven* (2011). Oslo: Gyldendal akademisk

Røkenes, L og M (1996). *Kommunikasjon og sosialt samspill*. Oslo: Cappelen

Shuy, W, R (2003). *In –person versus telephone interviewing*. I: Holstein, J, og Gubrium, J. *Inside interviewing, new lenses, new concerns*. USA: SAGE publications Inc.

Sundt, H (2011). *Fosterhjemshåndboka* Oslo: Kommuneforlaget AS

Svartdal, F *Sosialpsykologi* (s.a.) [online]

<http://snl.no/sosialpsykologi> (06.05.2013)

VEDLEGG

Intervjuguide

Barnevernet

1. Saksgangen
1. Saksbehandler
2. Holdninger og verdier
3. Forståelse og respekt
4. Utsiktet flytting
5. Oppfølging

Samarbeidet

1. Utfordringer
1. Medvirkning
2. Samarbeidspartnere
3. Tverrfaglig samarbeid

Erfaringer

1. Egne opplevelser
1. Flyttinger
2. Samarbeid
3. Medvirkning
4. Fosterhjem